

TÉMA : **TECHNOLÓGIA VÝROBY JAZDECKÉHO SEDLA II.**

Technológia výroby jazdeckého sedla je ovplyvnená do ktorej skupiny sediel vyrábané sedlo patrí a preto sa najprv zoznámime s charakteristikou jednotlivých skupín jazdeckých sediel.

2/ Sedlá na kozlíkovej kostre

O čom je vlastne reč? O sedlách, ktoré majú trochu inú kostru než anglické - je celkovo širšia, masívnejšia, váhu jazdca rozkladá na väčšiu plochu - preto sú aj napriek väčšej váhe pre koňa pri dlhšom nosení pohodlnejšie. Väčšinou majú aj širšie a pohodlné posedlie a vyššie rázsochy, ktoré stabilizujú sed pri dlhej jazde. Bočnice bývajú rovné a strmene sú väčšinou masívnejšie, noha sa z nich len tak nevyšmykne. Sú teda ideálne na dlhé výlety, endurance a prácu s dobytkom. Avšak čím väčšia je vzdialenosť medzi konským chrbtom a posedlím, tým menšia je účinnosť pôsobenia sedu (pohyby panvy, prenášanie váhy vpravo-vľavo, dopredu-dozadu), preto skutočne masívne kozlíkové sedlá nie sú veľmi vhodné na jazdiarenskú prácu.

1/

2/

1/ Westernové sedlo

Samozrejme, existuje mnoho typov westernových sediel, vhodných na rôzne disciplíny, ale vo všeobecnosti možno povedať, že sa jedná o veľmi pohodlný typ sedla. Posedlie je široké a mäkké, hruška vie byť veľmi užitočná (držanie, zavesenie lasa...) bočnice ("**fendre**") siahajú až k strmeňom, čím chránia nohy jazdca pred potom koňa... Veľmi šikovní je aj zadný remeň, tzv. "**cinch**", ktorý sa utiahne napr. pri rýchlom pohybe či zostupe z kopca a bráni tým v posúvaní sedla. Toto sedlo sa vyvinulo z pôvodných pastierskych sediel španielskych dobyvateľov Ameriky. Jeho primárnou funkciou teda bolo poskytnúť čo najvyššiu bezpečnosť a pohodlie pri dlhých pracovných dňoch - na farmách, pri zaháňaní dobytku či koní naprieč stepami, oddeľovaní dobytčiat... A na to sa najlepšie hodí aj dnes - na dlhé výlety a najrôznejšie westernové disciplíny. Vďaka vcelku vhodne umiestnenému ťažisku sa dá celkom dobre využiť aj pri klasickom jazdení (prapôvodná drezúra), no nesmie mať príliš hrubé vypchávk. Najlepšie westernové sedlá sa tradične vyrábajú ručne a bohato sa zdobia (rytie do kože, strieborné pracky a ozdoby...) a ladia sa spolu s uzdečkou a poprsníkom - no to už je často viac estetická než funkčná záležitosť. Dôležité je, aby sedlo koni perfektne sedelo.

2/ Španielske pastierske sedlo

Vyrába sa takmer výlučne zo slamy či špeciálnej trstiny - tá je potiahnutá kožou a ovčinou. Po "zajazdení" sa perfektne prispôsobí tvaru chrbta koňa, takže už nie je nutné žiadne dopasovávanie. Tradične sa spája so španielskymi pastiermi dobytká, **los vaqueros**. Áno, to od nich pochádza jazdecký štýl **doma vaquera** a krásny tanec s **garrochou**. Toto sedlo má vysoké rázsochy, ktoré človeka perfektne posadia na to správne miesto - rovno do ťažiska. Nohy jazdca sú však na druhej strane celkom voľné, nezviazané žiadnymi opierkami. No tým, že toto sedlo má ťažisko skutočne o dosť vzadšie než anglické sedlá, hodí sa skôr pre pokročilejšie kone, čo sa už dokážu zhromaždiť a majú dosť silný chrbát (ľahký klus či cval v tomto sedle nie sú zrovna jednoduché). A samozrejme majiteľ tohto sedla by už tiež mal byť dostatočne pokročilý jazdec na to, aby dokázal bezpečne ovládať polohu svojich nôh.

Camargueské sedlo

Sedlo pastierov býkov z južného Francúzska, vo svojej podstate veľmi podobné predošlému typu, len menej masívne. Skvele sedí presne v ťažisku a má podobné vlastnosti ako španielske pastierske sedlo - vysoké rázsochy jazdca pevne posadia, ale krátke bočnice umožnia dobrý kontakt s koňom a voľnosť pohybu nôh (no ten musí byť dokonale kontrolovaný!).

Sedlo Alta Escuela

Jedná sa o sedlo používané vysokou jazdeckou školou španielskou a portugalskou. Je vhodné pre výuku a predvádzanie tých najvyšších cvikov vysokej školy. Tým, že ťažisko jazdca usádza až za prirodzené ťažisko surového koňa (to sa počas výcviku pomaly posúva dozadu), nie je toto sedlo veľmi vhodné pre koňa-začiatočníka a už vôbec nie pre neskúseného jazdca.

Turistické sedlo

Na prvý pohľad pripomína sedlá anglické, no kostru má kozlíkovú. Väčšia plocha sedlových vankúšov a väčšia komora poskytuje oddych konskému chrbtu pri dlhých výletoch. Mäkké posedlie dáva pohodlie jazdcovi a rovné bočnice spolu s dlhšími strmeňmi prehľbujú sed a poskytujú oddych kolenám a členkom.

Austrálske sedlo

Sedlo austrálskych dobytkárov, tiež vlastne prispôsobenie pôvodných sediel anglických kolonizátorov pre pracovné účely. Vyznačuje sa podobnými kvalitami ako turistické sedlá.

Sedlo na endurance

Na vytrvalostné disciplíny sa v minulosti (a často ešte aj dnes) využívali v podstate akékoľvek kozlíkové sedlá - westernové, turistické, austrálske... Ale pri skutočne dlhých dostihoch sa tieto typy ukázali byť príliš ťažké a masívne, a tak boli postupne

vyvinuté špeciálne endurančné sedlá na odľahčenej kostre, potiahnuté syntetickými materiálmi (momentálnym hitom je myslím karbónový Kertag). Veľmi šikovné sú sedlá, ktoré sa dajú dovažovať pridávaním či odoberaním kovových guľčiek z vypchávk. Niektoré majú dlhé rovné bočnice, niektoré ich nemajú vôbec. Výber je široký a rozhodne sa vyplatí poradiť s odborníkom.

Vojenské sedlo

Dnes už asi nevyrábaný a málo používaný typ sedla. Je masívne a ťažké, no nemožno mu odoprieť isté kvality - dobré umiestnenie ťažiska, stabilizovanie sedu jazdca, pohodlnosť pre koňa na dlhých trasách.

3/ Bezkostrové sedlá

Sú to najnovšie typy sediel, ktoré sa vyrábajú takmer bez kostry. Iba vpredu je nevelký hliníkový oblúk, ktorý tvorí prednú rázsochu, inak je sedlo tvorené len kožou (prípadne syntetikou či plátnom), vypchávkami a gélovým vankúšom, ktorý pokrýva celé posedlie a tým rovnomerne rozkladá váhu jazdca na celú plochu posedlia a pohlcuje aspoň časť nárazov. Síce som v takomto sedle ešte nemala možnosť sedieť, ale už som mala možnosť si ho "ochytať", a to tak nové ako aj niekoľko rokov používané. Životnosť je pri správnom používaní a ošetrovaní dosť dlhá a aj keď je cena dosť vysoká, myslím, že za pohodlie koňa to stojí. Vďaka dokonalému prispôbeniu tvaru kónského chrbta nikde netlačí, neodiera, neobmedzuje. Je ľahké a poskytuje maximum pohodlia koni aj jazdcovi. Znie to ako reklama? No v tomto prípade to nie je klam. ;-)

Na našom trhu sa bezkostrové sedlá predávajú v niekoľkých typoch - univerzálne, drezúrne, westernové, pony a španielske. Príklad španielsky Barefoot.